

Александра Савић

Универзитет у Бањој Луци

Филолошки факултет

Мастер студије српског језика и књижевности

aleksandra.suvira@yahoo.com

АРКАДИЈЕ БРОДИЋ - ЈУНАК НАШЕГ ВРЕМЕНА

Бањолучки писац, још увијек релативно млад, и по писању и по годинама, послије неколико објављених пјесама и приповијетки, читаоцима овога пута представља роман живописног наслова – *Човјек из ормара*. У двадесет и девет поглавља писац прати живот правника и умјетника Аркадија Бродића. Иако дистанциран од свог јунака, јер се поставио само као интерпретатор његових биљешки, у роману осјећамо и интимни глас самог аутора, нарочито кроз рефлексije о религији, умјетности, филозофији и љубави. Главни јунак овог романа је песимистични нихилиста, дубоко разочаран животом модерног човјека, окованог производима новог доба, заробљеног у ланцима сопствене подствијести, чију душу кључају људске *стрвине*. Он је растрзан између онога што треба да буде млади правник са завидном каријером и онога што жели да буде – умјетник који жели даноноћно читати и стварати. За њега је право *храњенички посао*, а умјетност *слобода*. Управо је тај процјеп личности узрок свих Аркадијевих сломова. Наиме, јунак није у стању да се повинује баналном животу, али одлучује да се бори: *Генијално, постаћу пројектовани човјек. Човјек из ормара. Овдје је све и почело, одавде ће све да се дешава, одавде ће и да се заврши. Бићу човјек за свакога. Издржаћу тортуру над самим собом... Носићу проклету маску*, узвикује он.

Овај сензибилни умјетник је огорчен равнодушношћу данашњег конзументског друштва, а његово острво спаса

је књижевност. У таквом поретку ствари, гдје је умјетник душа која лута тражећи свој смисао, људи су далеки и несношљиви, *хомо сапиенси*, како их Аркадије назива, очигледно се дистанцирајући од њих. Његов револт је алкохол, који му, као и већини умјетника, служи за то да достигне катартичне тренутке. Овај *enfant terrible* не пристаје на компромисе, за њега је једини лијек за аспурд живота самоубиство. Ипак се, међутим, не одлучује на то, већ прибјегава формули која га напосљетку раздире – наиме, одлучује се бити пројектовани човјек из ормара, онај који носи маску, надајући се да ће му она помоћи да преживи у бетонској дунгли. Овај роман о умјетнику, о души која трага за извором надахнућа, приказује све битке које у данашњем свијету мора да води човјек који је неспреман на компромисе и за препуштање стихијском бивствовању. Његово уточиште је ормар, сигурна лука за удаљавање од свијета, мјесто гдје је могућ најдубљи контакт са самим собом и потрага за *душевним васкрснућем*. Слобода за њега значи бијег од насртања којекаквих креатура који уживају у свом бирократски уређеном животу. Овај јунак узвикује: *Ја сам писац! Ја сам писац који ће једнога дана умријети и нико неће знати да сам био писац, јер ћу, када осјетим долазак смрти, све спалити и бићу највећи. Највећи пред собом! Све ћу понијети са собом*. Један од најсвјетлијих домета овог романа управо су рефлексије о умјетности, које јунак износи током цијелог романа. У тим редовима јунак пропитује вриједност данашње умјетности и закључује да ствараоца више нико не разумије и да је његова судбина да буде проказан, а да би то избјегао, Аркадије одлучује да своја дјела спали и да их тако сачува од скрнављења.

Врхунац Аркадијеве агоније представљају халуцинације. Оне пристижу када им се најмање нада, сусрећу га у његовој оази мира – у ормару. У једној од тих халуцинација он присуствује замишљеном дијалогу са Достојевским и Буковским, по свему судећи, ауторовим омиљеним писцима, с обзиром на то да се у роману примјећују њихови утицаји. Овај дијалог је изузетно важан за откривање ауторових интимних судова

о умјетности и стварању, јер је за њега, као и за учеснике у овом дијалогу, умјетност највиши чин самоспознаје. Она је и спас јер је живот *релативно одвијање материје за коју се не зна кад може промијенити правац дјеловања, а Умјетност је најузвишенији потомак природе.*

Описи у роману су лирски, иронијски интонирани, а мјестично се појављују и комични преокрети. Аутор износи бритке опаске на стање у којем се налази модерни човјек, упућује критику без устручавања, нуди модеран језик са обиљем вјештих језичких конструкција. Писац је на одличан начин дочарао данашњу урбану лексику. Све пустиловине које пролази јунак овог романа представљене су са изузетним смислом за детаље, док су истовремено обојене иронијом и аутоиронијом. Уз то, писац се не устручава да износи најинтимније мисли свог јунака, да оштрим мачем критике удара свако човјеково дјелање, па и дјелање свог јунака, што роману даје посебан смисао. На први поглед се чини да је аутор, као и његов јунак, непоправљиви песимиста, али се пажљивијим читањем стиче управо супротан утисак. Наиме, Аркадије Бродић је човјек пун љубави и разумијевања за друге. Он у људима непрестано тражи искру доброте и таквим људима, према којима живот није био благонаклон, увијек пружа руку пријатељства.

Овај аутор је књигољупцима понудио дјело вриједно читања, а надамо се да ћемо убудуће имати прилику да читамо још Броћиловићевих романа, јер, судећи по овом роману, писац ће имати још штошта квалитетног да представи публици. Поред тога, очито је ауторово завидно образовање, начитаност и познавање свјетске књижевности који само подижу роман на виши ниво.